

30 septimber 2026

Klyster nijsbrief

Het oude logo van 1996

Mathijs ter Bork

Timo Roeke

Praktische informatie

Datum: vrijdag 6 november
Tijd: 15.00 – 17.15 uur
Locatie: Hammerslag,
Westergeest (max. 100 pers.)

Meld je [hier](#) aan voor 9 okt.

Tot ziens op 6 november!

Beste nieuwsbrieflezer, UITNODIGING: vier 30 jaar De Klyster met ons!

Op vrijdag 6 november vieren we een bijzondere mijlpaal: 30 jaar NME De Klyster. Dat doen we met een inhoudelijk én inspirerend programma waarin we stilstaan bij wat er de komende jaren écht toe doet: samen investeren in een gezonde, groene toekomst.

Je luistert naar drie sprekers die je aan het denken zetten:

Mathijs ter Bork, Directeur IVN Noord

Met zijn ervaring als leerkracht toont Mathijs de impact van natuureducatie en waarom investeren hierin cruciaal is voor de ontwikkeling van kinderen.

Timo Roeke, Woordvoerder Vogelbescherming Nederland

Als gepassioneerd vogelexpert schetst Timo vanuit het vogelperspectief de rijkdom én uitdagingen van de natuur, inclusief de impact van menselijk gedrag en beleid.

Marjolein Staal, Teamleider De Klyster

Marjolein toont hoe De Klyster al 30 jaar een effectief middel is om kinderen te laten leren in en over de natuur, met concrete voorbeelden die bijdragen aan onze duurzame opgaven.

Dagvoorzitter Sippy Tigchelaar begeleidt deze middag persoonlijk en boeiend.

We kijken er naar uit om deze bijzondere mijlpaal te vieren met scholen, gemeenten, samenwerkingsrelaties, nieuwsbrieflezers en het Klysterteam.

Met vriendelijke groet namens het team van De Klyster, *Marjolein Staal*

Enquête scholen

Thirza Bolhuis, stagiaire De Klyster

30-jaar Klyster: een goed moment om het onderwijs te vragen wat ze van De Klyster vinden.

Wij vinden het belangrijk dat het aanbod goed aansluit bij de wensen en behoeften van de scholen. Daarom is Thirza Bolhuis, student aan Van Hall Larenstein, gevraagd om een onderzoek te starten.

Over 2 à 3 weken wordt een enquête naar de NME-contactpersoon van elke school gemaïld. Na het invullen volgt een afspraak en wordt de enquête doorgenomen en is er ruimte om uitgebreider in gesprek te gaan over de wensen, behoeften en ideeën van de school.

We hopen op zoveel mogelijk reacties. Jullie mening helpt om het aanbod van De Klyster ook in de komende 30 jaar zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de wensen van de scholen.

Alvast hartelijk bedankt voor jullie tijd en waardevolle bijdrage!

Compliment

Ook ouders zijn betrokken bij De Klyster. Van Leonie Haitisma kregen we de volgende mail: *“Hallo De Klyster, vorige week had ons zoontje de **voorstelling Troep!** van jullie op BSO de Sprankeling. De juf had een paar korte fragmentjes op de app gedeeld die we thuis met hem keken. Wat was het verschrikkelijk leuk om te zien! Een leuk decor, leuke poppen en zo leuk geacteerd. Ons zoontje heeft de rest van de middag het liedje weer gezongen, echt erg leuk, onze complimenten!”*.

Nieuwe Kerndoelen

Het onderwijs werkt met kerndoelen. Dit zijn landelijk vastgestelde leerdoelen die aangeven wat leerlingen aan het einde van de basisschool moeten kennen en kunnen.

Deze kerndoelen zijn vernieuwd en geordend in leergebieden:

Nederlands • Rekenen en wiskunde • Burgerschap • Digitale geletterdheid • Mens en maatschappij • **Mens en natuur** • Moderne vreemde talen: Engels • Kunst en cultuur • Bewegen en sport • **Fryske taal en Kultuer** binne fêststeld troch Provinsjale Steaten Fryslân, klik [hijre](#).

Duurzaamheid komt in meer leergebieden voor. Scholen die meer willen weten kunnen [hier](#) informatie vinden.

Scholen moeten met de nieuwe kerndoelen aan de slag en hebben tot augustus 2031 de tijd.

IVN Iespakket Kinderboekenweek

IVN heeft een **gratis Iespakket** gemaakt bij de **Kinderboekenweek**.

De natuur is één groot podium. Dieren spelen er elke dag de hoofdrol: de pauw pronkt, het hert imponeert en de zebraspringspin danst. Precies dat ontdekken leerlingen met het nieuwe Iespakket bij de [Kinderboekenweek 2026: Spot aan!](\"http://kinderboekenweek.nl\"). Het lesmateriaal voor alle groepen in het basisonderwijs is gratis beschikbaar en direct te downloaden.

Groen schoolplein

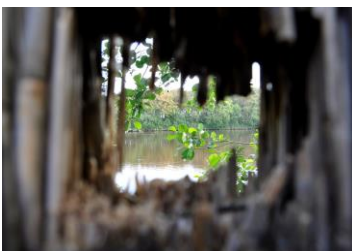
Een groen plein draagt bij aan de fysieke, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Daarbij versterkt een groen plein de sociale basis. Maar hoe pak je dat aan?

Samen met het IVN hebben wij een droom. En dat is dat alle schoolpleinen gezond en groen zijn in 2030.

Wil jouw school ook aan de slag met de buitenruimte en hebben jullie nog hulp nodig om die droom uit te laten komen? [Laat het ons weten](\"http://laathetonsweten.nl\")

Nieuwe wethouders

Nei de ferkiezings hat De Klyster twa nije wethâlders dy't Natuer- en Miljeu-edukaasje (NME) yn portefeuille hawwe. Wy hoopje op in moaie gearwurking. Efkes foarstelle.

Wethâlder Pieter Braaksma, gemeente Noardeast-Fryslân:

"De natuer om ús hinne is ûnmisber foar ús om bestean en noflik libje te kinnen. At wy goed foar de natuer soargje, dan soarget de natuer ek foar ús. Dat hat te krijen mei ús iten en drinken, mar ek mei oare saken. At wy goed each ha foar de natuer en der tûk mei omgeane, dan ha wy folle minder problemen yn ús omjouwing. Dêrom is it wichtich dat elkenien basiskennis hat fan de natuer en fan wat goed en net goed is foar planten en bisten. De Klyster jout dy kennis oan de bern mei, dy 't dat meinimme yn harren fierdere libben en de maatskippij dêr 't se diel fan útmeitsje."

Wethâlder Tom Bakker, gemeente Dantumadiel:

"De natuer learst net kennen troch it besjen fan plaatsjes, mar troch te belibjen. Mei it hier yn 'e wyn, dyn learzens yn de modder en dyn fingers troch it sân. Der falt safolle te ûntdekken en te ferwûnderjen. En dit kin hiel ticht by hûs. Bern ha dêrby wol gidsen nedich dy 't har it paad wize en mei har meigean. Dit kin mei De Klyster!"

Yn memoriam, Henk Kroes

Op 15 septimber berikte ús it fertrietlike berjocht dat **Henk Kroes** ferstoarn is. Oant 8 july fan dit jier makke Henk diel út fan it **Komitee fan Oanrekommandaasje** fan De Klyster. Fan de oprjochting fan it Komitee ôf, wie Henk Kroes in tige wurdearre lid.

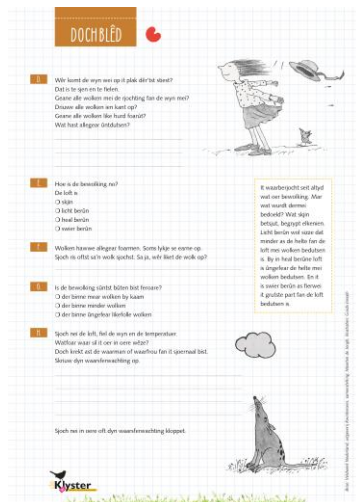
Henk Kroes wie in bekende Fries, bestjoerder en û.o. foarsitter fan de Fryske Alvestêden en direkteur fan It Fryske Gea. Hy wie in natuerman yn ieren en sinen en makke oant yn hege âldens lange kuiers dwers troch de natuer yn binnen- en bûtenlân. Hy wie in markante persoanlikheid en hie neist syn leafde foar de natuer altyd each en waarme belangstelling foar alle minsken fan earm oant ryk, fan jong oant âld.

Henk Kroes fûn it wichtich om bern fan jongs ôf te belûken by de Fryske natuer. **Dêrom woe er him ek graach ynsette foar in lytse organisaasje as De Klyster.** Dat sierde him en wy wiene der fansels grutsk op dat er ambassadeur wêze woe foar natuer- en miljeu edukaasje. De quote dy't er doedestiids oanlevere foar ús webside wie dan ek: *"Fansels, we wolle foar ús bern skjîn wetter, suvere lucht, foldwaande iten, wenromte en gelok. Dêrfoar sille wy op in duorsume wize mei ús ierde omgean moatte. Moaie wurden, dy't De Klyster omset yn deden! Mei it Natuer-programma fan De Klyster komme alle bern yn oanrekking mei de natuer yn harren eigen leefomjouwing. Dêr begjint it."*

Alle jierren wer bea er oan om neist syn ambassadeurskip ek praktysk wat foar De Klyster te betsjutten. Sa hat er ûnder oare mei west op natuerekskurzjes en gie er mei nei de gastles en rûnlieding by de fiskôfslach Lauwerseach om dêr de 6.000-ste learling oan dit projekt persoanlik in hantsje te skodzjen. Syn dochter Pyke Kroes hie yn gearwurking mei De Klyster in suksesfol edukatyf projekt ûntwikkele foar de fiskôfslach mei as tema 'Iten út 'e see'.

Oan syn waarme persoanlikheid en belutsenens bewarje wy hiele goede oantinkens. En fan dit plak ôf winskje wy syn famylje in protte sterkte ta.

Dochblêd

By dizze nijsbrief krije jim wer in dochblêd. Dizze kear oer wolken. Kinst de platen útdraaie foar dyn learlingen.

DOCHBLÊD

WOLKEN

IT WAAR HJOED:
DE DATUM:

Nearne binne de wolken moaier as yn Nederlân. Keunstskilders hawwe dat altyd witten. Witst trouwens dat wolken ek waarfoarspellers binne? Heech tiid dus om ris goed nei wolken te sjen. Hoechst der net fier foar op stap. Gewoan even de doar útrinne en omheech sjen!

A. Gean op in plak stean dêr'tst de loft goed sjen kinst. Skynt de sinne? Pas dan op datst der net rjocht yn sjochst. Dat is net goed foar de eagen.

B. Welke kleuren sjochst yn de wolken?

.....

.....

C. Tekenje in stik fan de wolkeloft dy'tst sjochst. Besykje de wolken de goede kleuren te jaan. Sit der ek blau yn de loft. Kleurje dat dan letter mei kleurpotlead.

WAT HAST NEDICH?

- Underlisplaat
- Ilestykje
- Potlead

Tip: mei dit dochblêd kinne jim Frysk en Natuer kombinearje.

Tot de volgende nieuwsbrief!

COLOFON

De Klyster is het intergemeentelijk NME-centrum voor natuur en duurzaamheidseducatie voor het basisonderwijs in Noardeast-Fryslân en Dantumadiel

Doniaweg 95b, 9104 GK Damwâld, Algemeen nummer De Klyster 06 44 08 50 63
info@klyster.nl - www.klyster.nl

Teamleider: Marjolein Staal, **NME-coördinator:** Eline van den Nieuwenhof, Stagiair Thirza Bolhuis, **Natuurfoto's:** klysterfotograaf Sjanne Pol, Betty Kooistra, IVN, klysterarchief en vrijwilligers

Vrijwilligers 2026

Betty Kooistra, Tineke Feenstra, Jurjen Bylsma, Olga Baggelaar, Bianca van Tielen, Jan Rietberg, Hilda Buursma, Bertus Volbeda, Hessie Rozenberg, Wytze Postma, Arie Hagedoorn, Pieter Reitsma, Sjanne Pol, Tonia Henstra- Ernst, Erik Lei, Geert Dijkstra

Projectmedewerkers 2026

Jan Tiede Bouma, Xantha Doevendans, Mirja Brandorff, Peer Zaal, Joanneke Romkema, Yvonne de Beer, Geertruida van Assen, Sterre Streefkerk, Annemarie van der Molen, Cedy Broos

Samenwerkingspartners 2026

IVN natuureducatie, Verenging Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen GDO, It Fryske Gea, Landschapsbeheer Friesland, Staatsbosbeheer, Om de Dobben, DikGroen, PKV Frisia, Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, NDE Pingo & Pet, NME De Naturij, NME Groen Doen, Natuurmuseum Friesland, Museum 't Fiskershúske, Stichting 't Landje Dokkum, NP Lauwersland, JOGG Sûn op eigen Grûn Dantumadiel (SANG-partner), Samen Actief naar Gezondheid Noardeast-Fryslân (SANG-partner), Jong Leren Eten, Alliantie Schooltuinen, Harstastate, Schierstins, Jordan v.d. Maas, Stichting de Beweging, Hymphamp theater

Bestuur Freonen fan De Klyster

Bertus Mulder, Durk Holwerda, Oege Jan Leegstra, Sippy Tigchelaar, Thom Feddema

Comité van aanbeveling

Syb van der Ploeg, Nynke Rixt Jukema, Sippy Tigchelaar, Theunis Piersma

Ambtenaren gemeenten

Ellie Venema-Osinga Noardeast-Fryslân en Herman Westerhof Dantumadiel

Portefeuillehouders

Wethouder Pieter Braaksma Noardeast-Fryslân en wethouder Tom Bakker Dantumadiel

Geen nieuwsbrief meer ontvangen? Mail uw naam en mailadres naar info@klyster.nl.